REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birourĭ de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tote oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea. Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 25. Brașov, Miercurĭ 2 (14) Februarie. 1900.

Din causa sfintei sèrbătorĭ a Intimpinării Domnului, diarul nu va apăre până Joi séra.

Metropolitul Mihalyi.

Mâne, în diua Intêmpinării Domnului, se împlinesc douĕ-decĭ și cincĭ de anĭ de când Inalt Prea Sânția Sa Archiepiscopul și Metropolitul Dr. Victor Mihalyi a fost sfințit ca episcop al diecesei Lugoșului.

Era un an memorabil, când simpaticul și vrednicul secretar al rĕposatului Metropolit Vancea a luat în primire din mâna acestuia toiagul de archiereu. Intreg clerul și poporul Metropoliei române unite era în fierbere din causa uneltirilor, de care era amenințată independența bisericei în urma demersurilor primului congres catolic unguresc. Mișcarea pentru apĕrarea drepturilor și autonomiei bisericei avù urmarea, că Metropolitul Vancea se reculese și conchiemà, în Iunie 1875, douĕ lunĭ după sfințirea episcopului Mihalyi, memorabilul Sinod archidiecesan mixt, care s'a ocupat de marea cestiune a întroducerii vieții constituționale în biserică, pe basa sinodalității. Atuncĭ toțĭ priviau cu încredere la noul episcop, dela care așteptau, că va merge alăturĭ cu Metropolitul sĕu pe calea salutară, pe care a pornit.

A și fost episcopul Mihalyi un sincer adorator și sprijinitor al Metropolitului Vancea în tot timpul cât a păstorit sub primatul acestuia în tóte cestiunile de interes bisericesc și cultural. Dér timpurile cum s'au învêrtit atuncĭ, n'au fost favorabile realisării dorinței generale a fiilor bisericei și ai națiunei. A lipsit póte mult și din energia ómenilor în stăruința de a delătura piedecile, ce se iviră, așa că acum după douĕ-decĭ și cincĭ de anĭ, când episcopul Lugoșului ocupă înalta demnitate de Metropolit, étă că s'au reîntors vremile de atuncĭ și astădĭ obștea bisericei se află érășĭ față 'n față cu aceleașĭ uneltirĭ ale congresului catolic unguresc.

Vremile s'au întors, dér óre este adĭ mai mare zelul și energia clerului și a poporului în lupta pentru apĕrarea vechilor aședĕminte și a caracterului național al bisericei? Orĭ este adĭ cel puțin aceeașĭ interesare viuă, acea mișcare salutară pentru causa cea mare națională bisericéscă, ca acum douĕ-decĭ și cincĭ de anĭ?

Nu este locul de a ventila într'un moment ca acesta întrebările de mai sus. Dér, décă cumva acest pătrar de secol de robiă politică și intelectuală ar fi adus scădere și puterei sufletescĭ a combatanților, séu i-ar fi adus într'o stare de obosélă cu atât mai mult se ridică și trebue sĕ se ridice în mijlocul adversităților timpului, marele apostolat, ce și l'a luat asupră-șĭ capul Metropoliei nóstre unite care apostolat l'a caracterisat așa de elocent și cu atâta căldură a inimii Prea Sânția Sa episcopul Pavel, în mânile căruia episcopul Mihalyi a depus înainte cu cincĭ anĭ jurămêntul ca archiepiscop, pe Evangheliă și pe cruce: „Bucură-te Provinciă vastă; bucură-te biserică, căcĭ acum ai pe Mirele tĕu; bucură-te cler și popor, căcĭ îțĭ ai pe părintele tĕu; salutare ție Archiepiscópe și Metropolite! Aceste insignii sunt și tot atâtea sarcinĭ grele. Pórtă-le cu pace pentru înflorirea s. bisericĭ, pórtă-le pentru fericirea vastei Provincii și pentru a întreg poporului iubit!“

Mai mult ca orĭ și când în acest pătrar de secol trecut, în care interval archiereul jubilar s'a bucurat neîntrerupt de stima și încrederea fiilor sĕĭ credincioșĭ și a tuturor conaționalilor sĕĭ, aceștia privesc astădĭ cu îndoite așteptărĭ la Inalt Prea Sânția Sa, dela care trebue sĕ vină cuvêntul, care sĕ dea o nouă și puternică însuflețire stăruințelor și nisuințelor legitime și sfinte pentru păstrarea independenței, a vechilor aședăminte ale bisericei, a caracterului și a culturei ei românescĭ, ce chemată este dela provedința divină a-o propaga sub scutul ei.

Cu viuă bucuriă salutăm pe ilustrul archiereu, care în aceștĭ douĕ-decĭ și cincĭ de anĭ și-a câștigat atâtea merite pentru biserică și pentru cultura nóstră națională, și-l felicităm din inimă la jubileul sĕu, dorindu-i sănĕtate și anĭ îndelungațĭ, ca sĕ-și pótă împlini misiunea, ce i-a dat'o provedința în mijlocul poporului sĕu.

Il asigurăm tot-odată, că pășind înainte cu toiagul archipăstoresc pentru apĕrarea sfintei cause a bisericei și a națiunei, 'i vor urma cu însuflețire toțĭ fiiĭ bisericei și va fi cinstit și preamărit de tot natul român, a cărui inimă bate pentru fericirea poporului adus în aceștĭ munțĭ și în aceste plaiurĭ de divul Traian.

Protestul Sinodului din Blașiŭ*)

în contra amestecului congresului catolic.

Sinodul archidiecesan al Archidiecesei gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș întrunit în Blașiŭ la 22 Novembre 1899 nu a putut trece cu vederea neliniștea și agitațiunea adêncă, ce s'a produs în sînul credincioșilor gr. cat. din causa încercărilor, ce s'au făcut din partea congresului catolic regnicolar, de-a contopi Provincia Metropolitană gr cat. română de Alba-Iulia și Făgăraș în organismul autonomic al bisericii catolice de ritul latin din Ungaria.

Acéstă agitațiune și nemulțămira adêncă, precum și chemarea, ce o are Sinodul archidiecesan de-a veghia neadormit asupra drepturilor bisericii, au impus aceluia datorința sfântă, de-a se ocupa și cu cestiunea autonomiei întru cât privesce biserica nóstră gr. cat., și astfel Sinodul, esaminând actele relative la acéstă causă de supremă importanță și în special operatul comisiunii de 26 esmise de congresul catolic, a aflat în Domnul a enunța următórele:

I Operatul comisiunii de 27 a congresului autonomic ungar nu respectéză de loc autonomia și independenta Provincei Metropolitane gr. cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș, și în special:

1. Vatĕmă decretul Uniunei Sinodului ecumenic dela Florența din 1439, în sensul căruia drepturile și privilegiile bisericii nóstre ca biserică de ritul grecesc au sĕ se pĕstreze nevătĕmate conform sfintelor canóne și disciplinei grecescĭ: „Salvis videlicet omnibus eorum juribus ac privilegiis.“ Prin urmare în sensul acestui decret, bisericele orientale sub primatul Pontificelui Roman au sĕ se administreze și guverneze fără amestecul altor bisericĭ orĭ persóne de ritul latin, și fiă care provință eclesiastică independent de altă provință și în conformitate cu canónele și aședămintele orientale. Cu tóte acestea în anumite afacerĭ bisericescĭ, cum sunt: completarea scaunelor episcopescĭ, afacerile școlare, fundaționale, de beneficientă și de organisațiune și altele, — operatul comisiunii de 27 a pus și Metropolia nóstră sub jurisdicțiunea congresului general catolic și a directorului sĕu, carĭ ambe corporațiunĭ sunt compuse în majoritate preponderantă din persóne de ritul latin, ce nu aparțin Provinței nóstre metropolitane, și carĭ tot-déuna pot majorisa pe puținii membri de ritul grecesc aparținĕtorĭ bisericii nóstre, carĭ eventual ar întra în acele corporațiunĭ.

2. Vatĕmă manifestul Uniunii din 7 Octomvre 1698, în sensul căruia tóte aședămintele și obiceiurile bisericii românescĭ, pentru tóte timpurile au sĕ fiă scutite de orĭ-ce amestec al altora, carĭ nu aparțin bisericii nóstre gr. cat., pe când după ope-

*) Fóia bisericéscă din Blașiŭ spune, că acest protest, după cum a fost primit de Sinod, fù înaintat ministrului de culte cu rugarea ca sĕ esopereze dela Maiestatea Sa ținerea Congresului Provinței metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș, conform memorialului trimis din conferința episcopéscă ținută la 1897 Primatelui spre a întreveni la congresul autonomic, ca sĕ se respecte drepturile bisericii nóstre, și Nunțiaturei apostolice spre a face sĕ se susțină în întregimea sa Bulla papală.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

(12)

Din etiologia poporală română.

— Fine. —

Vergelul,*) datină ce se practică la poporul nostru în preséra anului nou, e o scumpă reminiscință, ce s'a păstrat la noi despre *Vergil*, măestrul poet epic al străbunilor noștri. Eneida lui Vergil, grandiosul epos național al mărețului popor roman, a fost pentru anticii Latinĭ, ceea-ce a fost pentru Grecĭ Iliada și Odisea, ér pentru creștinĭ biblia. Poporul roman în admirația-i evlaviósă diviniséză pe măestrul poet, ér cartea lui devine un isvor sacru național de oracol și stichomantiae (*sortes Vergilianae*).

Mai târdiu aducêndu-se prin etimol. pop. numele de *Vergilius* al divinului poet în legătură cu *virga* (vergea magică), se nasce forma *Virgilius*,*) ér pe de altă parte validitându-se și influința numelui mamei sale *Magia* Polla, care asemenea amintea poporului pe *mag*, — poetul îmbracă în fantasia poporului figura unui măestru profet-fermecător.**)

Acestea s'au întêmplat în sfera limbei vulgare latine. Mai eclatantă însĕ e confusiunea între numele poetului și între vergea în limba românéscă; ér acésta confusiune s'a efeptuit fără îndoială într'o epocă străveche, atuncĭ când numele poetului era încă prospĕt în memoria poporului nostru. Sub influința *vergelei* magice, în numele poetului considerat deja ca mag, poporul a vĕdut forma masculină a diminutivului vergea (virgella); a prefăcut decĭ pe *Virgilius* în *Virgellus*, din care resultă apoi forma românéscă „*vergel*“.*) Acésta e decĭ originea cuvêntului și a datinei românescĭ: vergel.**)

Aicĭ am avea decĭ o duplă etim. pop. Prima s'a petrecut deja în sfera limbei latinescĭ, ér poporul român, continuând procesul de etimologisare, a dat nascere unei nouĕ etimologii.

S. Fl. Marian în studiul sĕu „Sĕrbătorile la Românĭ“ I, pag. 51 distinge 3 specii de vergel: scopul primei specii e profețirea norocului pentru anul viitor, scopul speciei a doua e profețirea și cunóscerea ursiților, decĭ se practică numai din partea fetelor marĭ, de măritat; a treia specie este o simplă petrecere, mai ales a feciorilor, lipsită de orĭ-ce acte divinatorii.

D-l Marian, care a studiat cu de-amĕruntul acest obiceiŭ, între obiectele folosite ca mijlóce de profeția, n'a aflat decât: cuțit, sare, pâne, cărbune, apă, inel etc., ér vergele nicăirĭ.

E evident decĭ, că forma cu totul isolată de profeția prin vergele, amintită de Canemir*) nu e decât un obiceiŭ isvo-

*) Sub forma *vergelatul* e amintit deja la Cantemir în „Descriptio Moldaviae“. Ca obiceiŭ constă în aruncarea de *sorțĭ* (linte, bob etc.) pentru de a-se constata ce-ĭ va fi ursit fiă-căruia pentru noul an, ce se începe. O interesantă descripțiune avem în „Ședătórea“ Anul II pg. 209.

*) Forma acésta etimologisată s'a adoptat apoi ca neologism și la noi. Românul își botéză copilul de regulă cu numele de Virgil, și nu Vergil.

**) In evul mediu se desvóltă un ciclu întreg mitic în jurul figurei blândului vrăjitor Virgilius și vergeaua sa vrăjită (virgula). Cestiunea e pe larg tractată la E. Piper. Virgilius als Theolog und Propheth des Heidenthums in der Kirche, în calendarul evangelic pt. anul 1862 Berlin. Cf și Rossignol. Virgile et Constantin le grand. Paris 1845.

*) Forma „vergelat“ e o derivațiune posterióră.

**) Acéstă interpretare, afară de considerațiunile archeologice-mitologice, devine forte plausibilă deja prin simplul fapt, că substantivul vergel e în limba română exclusiv nume propriu (numele unei datinĭ); decĭ nu se póte admite o derivațiune directă din numele comun: vergea, ceea-ce n'ar fi nicĭ în firea limbei românescĭ, căcĭ dela vălcea séu floricea nu esistă și o formă paralelă masculină „vălcel“ séu „floricel“

*) „Vergelatul este o specie de divinațiune, ce se face în nóptea spre prima Ianuarie. Moldovenii adecă pun în acéstă nópte *nisce vergele în anumită ordine* și cred

ratul comisiunii de 27 unele din așeḑămintele bisericii nóstre de es. gimnasiile, preparandiile, școlile poporale, asilele infantile, se espun amestecului atât al persónelor eclesiastice latine, cât și al mirenilor de ritul latin, deși acest amestec prin violarea condițiunilor din manifestul citat invólvă desfacerea Uniunii.

3. Vatĕmă Bulla Pontificelui Roman Piu al IX-lea de dto VI-lea Kalendas Decembris 1853 (26 Novembre 1853) „Ecclesiam Christi“, prin care biserica nóstră cu tóte bisericele, parochiile, filialele, cu tóte persónele sale de orĭ-ce sex și condițiune, a fost scósă de sub jurisdicțiunea Metropolitană și de sub orĭ-ce prerogativă jurisdicțională (prin urmare și primațială) a Archiepiscopului din Strigon. Fără a respecta autoritatea și puterea dumnedeéscă a Pontificelui Roman validitată într'o Bullă, — emanată alt-cum cu previa încuviințare a Majestății Sale Regelui Apostolic și suprem patron al bisericii catolice din Ungaria, — operatul comisiunii de 27 dă congresului general catolic și directoriului sĕu, carĭ ambe corporațiunĭ stau sub presidiul primatelui, dreptul de a-se ingera în împlerea beneficiilor mai marĭ, în administrarea beneficiilor episcopescĭ vacante, în înființarea, desvoltarea și organisarea tuturor institutelor de învĕțământ, putênd chiar cassa unul sĕu altul dintre gimnasiile esistente, în afacerile fundațiunilor bisericescĭ de binefacere și școlare, în afacerile de disciplină a persónelor aplicate la școlă, în afacerĭ de apelațiunĭ, cu un cuvênt dreptul de a-se ingera și dispune într'o mulțime de afacerĭ, carĭ după Bulla papală cad numai în competința autorităților diecesane și celei Metropolitane a Provinției nóstre bisericescĭ cu eschiderea primatelui și orĭ cărei autoritățĭ constituite afară de Provința nóstră bisericéscă.

4. Vatĕmă decretele conciliilor nóstre provinţiale din 1872 și 1882, în sensul cărora biserica nóstră a fost organisată ca Provință metropolitană autonomă și independentă de orĭ-ce alte bisericĭ din patriă, și când se vatĕmă aceste decrete se desconsideră însa șĭ autoritatea Pontificilor Romanĭ, carĭ le-au aprobat și au dispus stricta lor observare.

5. Vatĕmă canonul 8 al Sinodului ecumenic dela Efes, unde se ḑice:

„Sanctae ergo et universali synodo visum est, ut unicuique provinciae pura et inviolata serventur jura, quae ab initio et multis retro annis habet secundum consuetudinem, quae jam olim servata, potestatem habente unoquoque metropolitano actorum esemplaria ad suam securitatem accipere. Si quis autem constitutionem aliquam iis, quae nunc definita sunt, repugnantem attulerit, eam quoque esse irritam visum est toti sanctae et universali Synodo.“

Operatul comisiunii de 27 nu ține, adecă, sémă nicĭ de obiceiul, după care biserica nóstră, ca provinciă bisericéscă, s'a guvernat și administrat până acum în tóte afacerile sale separat de biserica latină, nicĭ de dreptul ei garantat prin acte emanate dela cei mai înalțĭ factorĭ bisericescĭ și civilĭ de a-se guverna întru tóte ca provinciă autonomă și independentă.

6. Vatĕmă canonul 2 al Sinodului ecumenic constantinopolitan I:

„Non vocati autem episcipi, ultra suam dioecesim non accedant, propter ordinationes faciendas aut propter alias dispensationes ecclesiasticas. Servata vero quae scripta est de gubernationibus regula, manifestum est, quod illa quae sunt per unamquamque provinciam *ipsius provinciae Synodus dispenset*, sicut nicaeno constat decretum esse concilio.“

Operatul comisiunii de 27 în contra acestui canon, peste autoritatea cea mai înaltă în Provincia nóstră bisericéscă, care este Sinodul provincial, constitue în mai multe afacerĭ o autoritate și mai înaltă și încă afară de cadrul acelei Provincii bisericescĭ.

7. Intru cât directoriul de sub presidiul primatelui primesce și apelațiunĭ din provința nóstră bisericéscă, operatul comisiunii de 27 vatĕmă dispozițiunile sinodului I ecumenic canon 5; a sinodului antiochean canon 12, 13, 14, 15 și 20; a sinodului dela Trulla canon 8; și a sinodului II dela Nicea canon 6, în sensul cărora după întocmirea și organismul bisericei orientale, tóte plânsorile și neregularitățile, ce se ivesc pe teritoriul unei provințe bisericescĭ, au sĕ se pertracteze și decidă din partea episcopului concernent și de metropolitul cu concursul episcopilor în sinod provințial, ér nicĭ decum prin amestecul nepoftit al vre-unui episcop din altă provință eclesiastică.

8. Intru cât se dă directoriului de sub presidiul primatelui dreptul de a controla, supraveghia și ține în evidență fondurile și fundațiunile bisericei nóstre, operatul comisiunei de 27 vatĕmă canonul 25 și 26 al sinodului dela Chalcedon, canonul 35 al sinodului Trullan și canonul 11 al sinodului II dela Nicea, în sensul cărora dreptul de a manipula, supraveghia și administra averile bisericescĭ, orĭ de ce soiŭ ar fi acela, se cuvine autorității diecesane și în cas de lipsă metropolitului fără nicĭ un amestec al autorităților din alte provințe bisericescĭ.

9. Intru cât și primatelui și directoriului se atribue dreptul de ingerință în completarea scaunelor episcopescĭ din provința nóstră metropolitană, operatul comisiunii de 27 vatĕmă canonul 4 al sinodului dela Nicea, canonul 19 dela Antiochia, canonul 12 dela Laodicea, canonul 3 al sinodului II dela Nicea, în carĭ numai metropolitului și episcopilor comprovințialĭ li-se atribue dreptul de a conlucra la alegerea și constituirea episcopilor la scaunele vacante fără nicĭ un amestec al episcopilor din alte provințe bisericescĭ.

10. Vatĕmă și ignoréză autoritatea sinodului provințial întru cât operatul acela s'a făcut fără de conlucrarea și învoirea sinodului provinței nóstre bisericescĭ, care după disciplina și organismul canonic al bisericei nóstre este factorul principal și sub pontificele roman cel mai înalt for de jurisdicțiune în tóte afacerile, asupra cărora se estinde operatul comisiunii de 27. Vătĕmarea și desconsiderarea acésta este cu atât mai gravă, cu cât nu s'a ținut sémă nicĭ de protestul episcopilor noștri comprovințialĭ, cuprins în memorialul adresat primatelui și repețit în conferențele corpului episcopesc ungar, nicĭ de protestul clerului și poporului nostru ridicat în conferența dela Clușiŭ în 29 Iunie 1897.

11. Vatĕmă art. de lege XXXIX din 1868, prin care Metropolia Alba-Iuliei fù înarticulată în legile țĕrii așa, pe cum era aceea constituită atuncĭ după disciplina bisericei orientale și după Bulla canonisatóre din 1853, carĭ asigură autonomia și independența aceleia pentru tóte timpurile.

12. Vatĕmă art. de lege XLIII din 1868 despre uniunea Transilvaniei cu Ungaria, prin care legile anteriόre transilvane, carĭ reguléză libertatea religionară și autonomică, egalitatea și relațiunile reciproce ale confesiunilor recepte și ale jurisdicțiunilor bisericescĭ de pe teritoriul Transilvaniei și părților adnexe, se estind și asupra greco-catolicilor. Intre legile aceste anteriόre amintim part. I. titl. VIII din Approbatae Constitutiones regni Transsylvaniae, și art. de lege LV din 1791, pe carĭ se baséză și autonomia diecesei catolice transilvane, și este dureros, că pe când operatul comisiunii de 27 respectéză autonomia diecesei catolice transilvane cu organism separat de autonomia regnicolară a bisericei catolice din Ungaria, pe atuncĭ pe biserica nóstră, care încă se estinde asupra Transilvaniei și părților adnexe, o lipsesce de autonomia aceea separată, de care se bucură tóte confesiunile din Transilvania și cu care biserica nóstră în sensul art. de lege XLIII din 1868, ar fi trebuit sĕ fiă învestită deja din anul 1868, când s'a organisat și autonomia bisericei gr. or. și a început a funcționa și statul catolic in organisațiunea de adĭ. Trebue decĭ sĕ cerem, ca măcar acum sĕ se respecteze și esecuteze legea citată.

13. Vatĕmă tóte legile și ordinațiunile mai înalte, în sensul cărora biserica nóstră gr. cat. a fost considerată ca corporațiune distinctă de biserica latină, și în special vatĕmă §. 6 din art. de lege XLIII ex 1895, unde biserica gr. cat. este înșirată ca corporațiune distinctă de biserica latină și de celelalte bisericĭ din patriă și, prin urmare, ca biserică distinctă are sĕ-șĭ organiseze și autonomia.

14. Vatĕmă preaînalta hotărîre a Majestății Sale de dto Viena 29 Noemvre 1895, în care se ḑice, că la inițiarea autonomiei catolice sĕ se țină strict în vedere organisațiunea bisericei catolice; după ce însĕ canónele citate și alte mai multe ale sinódelor ecumenice și topice, după carĭ trebue sĕ fiă organisată biserica nóstră ca biserică catolică de rit grecesc, așéḑă orĭ ce organisațiune eclesiastică pe base provinciale, respective nu admite episcopĭ fără de metropolițĭ, nicĭ episcopate fără de provințe metropolitane, și după ce de altă parte în operatul comisiunei de 27 nu se contempléză nicĭ un organism provincial, ci numai parochial, diecesan și central sĕu regnicolar, este evident, că operatul comisiunei de 27 vatĕmă și dispozițiunea citată a Majestății Sale.

15. Vatĕmă asigurările pline de mângăiere cuprinse în enciclica Sfinției Sale Pontificelui Roman Leo al XIII-lea de dto 20 Iunie 1894, care se începe cu cuvintele: „Praeclara gratulationis“ și în care se ḑice celor de rit oriental: „Neque est cur dubitetis quidquam propterea Nos vel succesores nostros de jure Vestro, de patriarchalibus privilegiis, de rituali cujusque ecclesiae consuetudine detracturos. Quippe hoc etiam fuit idemque est perpetuo futurum in consilio disciplinaque apostolicae Sedis positum, propriis cujusque populi originibus moribusque ex aequo et bono non parce tribuere. At vero redintegrata Nobiscum unione, mirum profecto, quanta Eccliis vestris dignitas, quantum decus divino munere accedet“.

— Vatĕmă interesele cele marĭ ale catolicismului, întru cât operatul comisiunii de 27 neținênd sémă de drepturile bisericei nóstre a produs în sînul credincioșilor noștri o nemulțămire atât de adêncă și fierbere atât de mare, încât însa-șĭ esistența bisericei póte fi amenințată, mai vêrtos décă și congresul catolic va desconsidera drepturile bisericei nóstre, ér ceilalțĭ factorĭ mai înalțĭ nu le vor lua sub puternicul lor scut.

17. Vatĕmă caritatea creștină, pentru-că operatul comisiunei de 27, în loc sĕ apere, sĕ scutéscă și sĕ validiteze drepturile provinței nóstre bisericescĭ, precum cu drept cuvênt s'ar puté aștepta dela cei ce sunt unițĭ prin aceeașĭ credință catolică, le nesocotesce și le încalcă fără nicĭ un scrupul, și prin acésta dă ansă la neîncredere, înstrĕinare și discordiă între fiiĭ aceleiașĭ bisericĭ universale, carĭ unițĭ fiind prin aceeașĭ credință, unițĭ ar trebui sĕ fiă și prin iubire și stimă reciprocă.

II. De altă parte Sinodul archidiecesan își ține de datorință a-și esprima pe lângă simțĕmintele sale de omagială supunere față cu Majestatea Sa Prea-gloriosul nostru Rege Apostolic Francisc Iosif I și față cu Sfântul scaun apostolic, și pe acele de neperitóre gratitudine, pentru-că acești prea înalțĭ factorĭ s'au îndurat a garanta prin acte publice autonomia și independența provinței metropolitane gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și-șĭ esprimă speranța, că nicĭ guvernul Majestății Sale nu va permite încălcarea drepturilor garantate prin acele acte.

Procesul dela Baia-de-Criș. Scim, că la 19 Decemvre st. v. o deputațiune de tinerĭ românĭ dela universitatea din Clușiŭ s'au dus la mormêntul lui Avram Iancu din Țebea și au depus o cunună pe movila sub care zac osĕmintele eroului nostru național. Cu ocasiunea acésta doi dintre tinerĭ, d-nii Ioan *Scurtu* și George *Novacovicĭ*, au rostit la mormêntul lui Iancu câte-o cuvêntare în memoria luptătorului dela 48. Judecătorul din *Baia-de-Criș*, bag' sémă ca sĕ satisfacă urei și sentimentului de rĕsbunare a șoviniștilor, a încurcat într'un proces pe tinerii noștri, carĭ pe ḑiua de adĭ 13 Februarie sunt citațĭ înaintea judecătoriei de acolo. Acusațĭ sunt d-nii Coriolan *Steer*, George *Novacovicĭ* și Ioan *Scurtu* cu „delict în contra religiunei“, când tinerii noștri îșĭ manifestară tocmai din contră cel mai adênc sentiment de pietate și religiositate. Acest proces este, se vede, începutul acțiunei de rĕsbunare contra mișcării produse în sînul poporului român în urma insultei infame dela Alba-Iulia. Amintim, că apĕrătorĭ în acéstă proces sunt d-nii advocațĭ Fr. Hossu, T. Pap și Dr. St. C. Pop.

Ovațiune ministrului Ionescu. Cetim în „Timpul“ din Bucurescĭ: Vinerĭ séra, la órele $7^1/_2$, o numĕrósă delegațiune de cetățenĭ ai Capitalei, din tóte breslele și original de peste munțĭ, dér adĭ toțĭ cetățenĭ românĭ, s'a presentat acasă la d-l *Take Ionescu*, ministrul finanțelor, spre a-i mulțumi pentru modul înțelept și patriotic cum a resolvat cestiunea rentei școlelor române din Brașov. După presentările, ce au urmat, d-l Vasile *Mândreanu*, directorul gimnasiului Cantemir, a rostit o frumósă și însuflețită cuvêntare, aducênd sincere omagii de recunoscință d-lui Take Ionescu pentru căldura și inima pusă în resolvarea acestei atât de grele și importante cestiunĭ. D-l Take Ionescu, mișcat de acéstă atențiune, a mulțumit delegațiunei prin câte-va cuvinte adênc simțite, apoi după câte-va minute de convorbire, membrii delegațiunei au plecat satisfăcuțĭ, că au avut prilegiul sĕ dea d-lui Take Ionescu tributul lor de recunoscință“.

Foiă rusésca despre Rutenĭ și Maghiarĭ. „*Njedomosti*“ din Moscva publică un articul lung despre situația Sêrbilor din Ungaria. Étă ce ḑice între altele gazeta din Moscva:

„Poporul rusnéc din Ungaria este cel mai nenorocit dintre tóte popórele lumii. Nu numai rudeniile lui de sânge, ci lumea întrégă șĭ-a uitat de el. Ițĭ sângeréză inima când te gândescĭ, în ce mod crud îl omóră urmașii lui Arpad în interesul statului maghiar. Maghiarii au mers în *barbaria lor neomenéscă* până acolo, încât smulg cu forța pe bieții copii rutenĭ dela sînul mamei lor, îi înfundă în școle maghiare, unde crescênd îșĭ uită de origine și nu sciu, că și ei sunt din seminția Ivanilor. Din acești *renegațĭ* se forméză acele regimente, pe carĭ Maghiarii le trimit contra semințiilor slave. Până acum limba liturgică vechiă slavă susținea în Rutenĭ consciința slavismului lor, dér *Maghiarii vor acum s'o stîrpéscă și acésta, înlocuindu-o cu limba liturgică maghiară.* Spre scopul acesta guvernul unguresc plănuesce trimiterea la Roma a unei deputațiunĭ sub conducerea episcopilor rutenĭ Firczak și Valyi“.

---

rît nemijlocit dintr'un proces de etimologisare poporală, precum și din tendința etiologică a poporului de a justifica prin crearea unei datine accomodate numirea cea nouĕ etimologisată. De óre-ce în numele *vergelului* sĕu *vergelatului* i-a sunat poporului nostru cuvêntul *vergea*, între diferitele forme de divinațiune s'a întrodus și forma cu *vergelele*, pentru ca sĕ justifice cumva pe cale etiologiă și sensul cel nou etimologic al obiceiului practicat în preséra anului nou.

N o t ă. Un studiu comparativ între legendele etiologice ale poporului nostru și ale națiunilor învecinate, îmĭ reserv pentru altă ocasiune. Un punct fórte interesant de comparațiune ne ofere d. e. ciclul metamorfoselor referitóre la sóre.

Nicolae Sulică

---

că în diminéță li-se arată tot binele și rĕul, ce are sĕ-i ajungă în decursul anului. Tot acésta o fac și prin linte, bobĭ și óle, așeḑate într'un mod, cum sciu ei.“

Din Bucovina.

Pe diua de erĭ, Lunĭ, *deputații români din dieta Bucovinei și camera imperială din Viena* au fost convocațĭ la o *conferență* în palatul țĕrii. La ordinea dilei a fost: *discusiune despre situația politică.*

— Numĕrul 376 dela 11 Februarie al „*Patriei*" a fost *confiscat*. Pricină la confiscare a dat primul articol în care se critică aspru atitudinea br. Bourgouignon, care s'a amestecat chiar și în afacerea balului junimei din Cernăuțĭ. Intre membrii comitetului arangiator a balului era și d-l Dr. Nicu cav. de Flondor, funcționar la guvernul țĕrii. Acesta a fost chemat în biroul presidial și i-s'a pus alternativa, că séu sĕ dimisioneze din comitetul balului junimei, séu sĕ învite și pe Coco Wasilco la bal, orĭ de nu i-se va intenta cercetare disciplinară. D-l Flondor a rĕspuns, că nu va face nicĭ una, nicĭ alta, ci va dimisiona din postul de funcționar. Dênsul și-a și dat dimisia. Purtarea barbară a baronului a produs mare indignațiune chiar și în tabera adversară Românilor.

— *La situația Românilor din Bucovina* publică „*Patria*" din Cernăuț un articol remarcabil. După-ce constată, că în timpurile acestea primejdióse o atmosferă rea ține în loc avêntul nobil și sentimentul mărirei naționale e privit ca un sentiment de tinerețe, ce nu merită sĕ sbuciume sufletul omului matur, și după-ce arată miseriile sociale și neajunsurile din punct de vedere al unei concentrărĭ sănĕtóse între fiĭ poporului român bucovinean, carĭ chemațĭ ar fi sĕ stea în dilnică atingere cu poporul, articolul încheie așa:

„Puterile nóstre naționale trebue temeinic organisate. Intreg corpul național trebue chemat sub drapel. Organisarea trebue făcută după districte și va avé pe lângă un program național comun și un program economic acomodat referințelor locale. Preparativele sunt deja făcute, și décă nu ne înșelăm, Câmpulungul e deja pe cale a inaugura noua organisație. Suntem pe deplin convinșĭ, că la apelul fruntașilor noștri vor urma peste scurt și celelalte districte. Ast-fel închegațĭ, corpul consolidat al națiunei nóstre stând sub conducerea unui suprem areopag — al comitetului național — va puté înfrunta tóte vijeliile dușmane, și trăinicia némului nostru despre care un Bourgouignon crede a-o puté stinge la prima suflare, va sèrba triumfurĭ ca în dilele falnice, când am stat pe zenitul gloriei străbune."

Pressa maghiară despre cestiunea naționalităților.

Discursul ministrului președinte *Szell* ținut în ședința de Vinerĭ a dietei a avut pe lângă altele darul de a face, ca tótă pressa maghiară sĕ se ocupe de cestiunea naționalităților. Etă câte-va spicuirĭ:

„**Budapesti Hirlap**", organ apponyist, care dela fusiune încóce a întrat cu totul în vederile ministrului președinte, e nespus de încântat de teoriile, ce le-a desfășurat d-l Szell în rĕspunsul dat la învinuirile lui Komjathy. Fóia maghiară spune, că ar fi mai bine pentru Maghiarĭ, décă în cestiunea naționalităților s'ar face cât de mult și s'ar vorbi cât de puțin. „Insĕ — dice — într'o țéră, unde am armat contra rassei maghiare pe Croațĭ cu o carte albă, pe Românĭ și Sêrbĭ cu autonomiă bisericéscă națională, pe tóte naționalitățile cu o lege de naționalitate liberală și sentimentală într'o epocă, când pretutindenĭ naționalitățile sunt stîrpite cu foc și fier: trebue mare capacitate de bărbat de stat, trebue tact, tăriă, moderațiune și paciință în manevarea norocósă și cu succes a acestei cestiunĭ". Spune, că cei maĭ marĭ *maghiarisatorĭ* sunt în Ungaria *parlamentul* și *pressa* și dice, că Ungurii trebue *sĕ maghiariseze* cu — „moderațiune", ér nu prin absolutism și forță brutală. Tot ce a fost geniu în Ungaria, dice „B. H.", s'a contopit în rassa maghiară, căcĭ numai rassa acésta are aicĭ „drept istoric", ér cei-ce n'au avut sentiment pentru „adevĕrul istoric" nu s'au maghiarisat, ca bună óră Miletici-ii, Harban-ii, Babeș-ii, etc. Minunat!

„**Alkotmany**" dice, că prin rĕspunsul sĕu Col. Szell a trântit la pămênt pe Komjathy, care s'a retras cu mare rușine. Victoria lui Szell este tot-odată și victoria partidei poporale catolice, care totdéuna a propagat politica dreptății și a echității (!)

„**Magyarország**" spune, că marea comediă înscenată de Banffy în cestiunea naționalităților, s'a spart. Nu négă esistența cestiunei naționalităților, dér afirmă, că Banffy cu politica lui de silniciă, de strivire fără cruțare, de încălcare bruscă, nu era chemat sĕ resolve cestiunea, ci se semene ură și înstrăinare. Apoi dice: „Fórte corect a spus'o Szell, că nu puterea respingĕtóre, ci *puterea atractivă trebue s'o valorăm* în cestiunea naționalităților... Intrégă cameră a aprobat și a primit de-a sa acéstă enunciațiune, și printr'asta politica de silniciă a lui Banffy și-a primit lovitura de mórte."

Intr'un numĕr ulterior „Magyarország" polemiséze cu „Budapesti Napló," organ inspirat de Szell, în care faimosul Veszi-Weisz scrie între altele, că „modalitatea (resolvării cestiunei) se unesce în tóte cu criteriile pretinse de contele Stefan Tisza," apoi „față cu brutalitatea noi vrem, ca după ideia conducĕtóre a lui Szell și *umĕr la umĕr cu contele Stefan Tisza* sĕ prefacem în faptă dogma mai nobilă, care dice, că unde dreptul altora isvoresce din legile nóstre, acolo nu este iertat a pune folosul nostru propriu față cu acel drept." E vorba adecă de *legea naționalităților*, a cărei aplicare o cere „Budapesti Napló," ér „Magyarország" prin graiul lui Bartha, o repudiéză, pentru-ca ridiculul sĕ fiă deplin.

„**Pesti Napló**" parafraséză discursul lui Szell și declară, că-l subscrie cu amêndouĕ mânile și nu-șĭ „permite" decât o singură reservă, adecă: *sĕ nu fiă colț în acéstă țéră, unde Maghiarii sĕ nu se simtă acasă.*"

In tonul acesta vorbesc tóte celelalte diare unguresci, afară de noul diar al lui Banffy „*Magyar Szó*" și de „*Egyetertes*", carĭ dic, că Szell a împrăștiat cu profusiune frase góle.

SCIRILE DILEI.

— 1 (13) Februarie.

Parochiă gr. or. română în Budapesta. Cetim în foile unguresci din Pesta, că Românii gr. or. de acolo sunt în ajun de a-și vedé realisată o veche dorință. Inainte cu vre-o 8 anĭ limba română a fost scósă din biserica grecéscă din Pesta. Acum colonia română, în frunte cu d-l Iosif *Gall*, George *Serb* și alțiĭ, au adresat în numele Românilor gr. or. din capitală o rugare cătră episcopul Goldiș din Arad, cerĕnd concesiune pentru înființarea unei parochiĭ. Episcopul Goldiș și-a dat învoirea și totodată a numit pe Dr. George *Bogoevicĭ*, actualul prim secretar al fundațiunei Gojdu, cap al parochiei.

Inmormêntarea regretatului Isaia *Moldovan* s'a făcut, după cum ni-se scrie din *Chirileu*, Vinerĭ d. a. A fost o înmormêntare frumósă, la care a participat un public de peste 700 persóne din tóte satele învecinate. Serviciul funebru l'au oficiat 10 preoțĭ tractualĭ. Discursul funebru l'a ținut protopopul Gerasim, ér preotul Nicolae Pop din Șeulia a rostit iertăciunile.

Pentru masa studenților dela școlele medii și superióre din Brașov au întrat următórele contribuirĭ:

a) *Pe lista Nr. 14* (colectant d-l paroch gr. or. din Hĕrman) **cu totul 33 cor. 20 banĭ**, și anume: Biserica gr. or. rom. din Hĕrman *10 cor.* (an de an), Al. Dogariu paroch 4 cor., I. Toma învĕț. 2 cor., And. Nan învĕț. 2 cor., G. Goicea învĕț. 2 cor., N. Bĕtrânu epitrop 40 b., Toma Achim Toniu 20 b., Silv. Bârsan 40 b., G. Bĕtrânu 40 b., Achim Toma 40 b., Andr. G. Nan 20 b., Radu Fătuleț 20 b., I. Popovicĭ 20 b., N. Achim Toniu 20 b., I. Vilican 20 b.; din o colectă făcută de comitetul parochial între credincioșii din Hĕrman *10 cor. 20 banĭ.*

b) *Dr. George Moraru*, medic, Turnu-Severin *37 cor. 20 banĭ.*

c) *D-l Ermil Borcea*, funcționar de bancă în Sibiiu, a contribuit *5 cor.* drept cunună eternă la mormêntul regretatului sĕu vĕr Virgil Popea.

— Esprimăm cele mai vii mulțămite pentru aceste nobile darurĭ: *Direcțiunea școlelor.*

Monumentul lui Mircea cel Bĕtrân din Tulcea se va ridica la încrucișarea stradelor Carol și Basarabilor, unde s'a decis a se face o elipsă. Lucrările vor începe chiar în cursul sĕptĕmânei viitóre. Monumentul îl lucréză la Veneția sculptorul Bălăcescu și va fi terminat până la 20 Februarie.

Escadră germană în Francia. Din *Kiel* se anunță, că în decursul esposiției din Paris flota germană de rĕsboiŭ va face o visită în portul frances Havre.

Proclamații printre Polonĭ. Din *Varșovia* se vestesce, că în orașele mai marĭ ale Poloniei au fost rĕspândite proclamațiunĭ cu caracter revoluționar. Mulțime din ele au fost confiscate.

50,000 de Rușĭ la granița Persiei. Diarul „Magdeburger Zeitung" i-se telegraféză din Petersburg, că se transportă încă mereu trupe rusescĭ la granița persiană. Până acum au fost concentrațĭ 50,000 de soldațĭ.

Femeile și copii Burilor în rĕsboiŭ. Scrisorile soldaților englesĭ, pe carĭ le publică diarele englese, arată mai bine decât tóte telegramele oficiale adevĕratul caracter al rĕsboiului sud-african. Un soldat colonial povestesce, că avênd o însărcinare la Colenso, audi țipete de femei și de copii în rêndurile Burilor. Surprins ascultă. Credea, că e jucăria unei ilusiunĭ. Nicĭ acum nu scie, décă nu cumva s'a înșelat... Insĕ, în urma scrisorei sale, sosiră alte, carĭ demonstrară, că simțurile nu l'au înșelat. In toiul bătăliei s'au vĕdut femei, carĭ aduceau cărtușiere pline soților lor. Ele traversau terenurĭ descoperite și espuse glónțelor dușmane. Băeții lor alergau în urmă, purtând sĕculețe micĭ cu glónțe. Mulțĭ dintr'enșiĭ cădeau ucișĭ. Un sergent scoțian scrie, că după bătăliă, Burii îșĭ îngropau morții într'un fel de fântână; printre cadavre au vĕdut multe corpurĭ de femei și de copii... Când și femeile și copiiĭ iau parte la rĕsboiŭ, atuncĭ de sigur acest resboiŭ nu se va sfîrșĭ, decât odată cu viața ultimului soldat.

Cum trăesc coloniștii din Șermaș! Din Câmpiă ni-se scrie: De când cu marea anchetă din Pesta în causa colonisărilor, coloniștii din Șermaș în vre-o trei rêndurĭ au trimis dintre ei câte doi delegațĭ la Pesta, cu rugărĭ și plângerĭ, că li-e prea greu și nu pot plăti ratele de arêndă la timp, din care pricină îi torturéză cu procurorul din Clușiŭ și esecutorul judecătoriei din Mociu, estimându-le tot ce au, ba în tómna trecută li-au estimat până și bucatele pe câmp, audênd de vestea lor, că vréu sĕ părăséscă țéra asta fericită. Tot-déuna însĕ delegații s'au întors fără resultatul dorit; se vestesce, ce e drept, că Bartha Miklos și alții li-ar fi promis, ca vor fi mângăiațĭ. Cu tóte promisiunile vre-o 4 dintre cei venițĭ acum 5 anĭ se pregătesc de ducă.

Dintre cățĭ au venit acum 5 anĭ, în numĕr de 120, acum *nicĭ jumĕtate nu sunt*, s'a dus care cum a putut; au venit însĕ în locul lor Săcui, însĕ nu din Săcuime, ci din satele apropiate de Câmpiă. Aceștia vorbesc romanesce tot așa de bine ca și Românii; tinerii lor se însoțesc la jocurĭ și petrecerĭ cu feciorĭ românĭ, asemenea și cei mai de vêrstă trăesc în cea mai bună armoniă cu toțĭ Românii. Cei din comitatul Vespremului însĕ îi batjocuresc dicêndu-le „bocskoros telepes". Săcuii sunt cu mult mai sirguincioșĭ decât ceilalțĭ. Precum se vede, în primăvara asta se vor umplé casele cele góle tot cu Ungurĭ din apropiere.

Erĭ diminéța s'a aflat colonistul Hügyeszi Sándor spândurat în grajd, era un tinĕr colonist. Pricina spêndurărĭi nu se scie, se aștéptă medicĭ sĕ constate causa.

X.

Dela Casina română din Clușiŭ.

Avis. Toțĭ d-nii membri ai „Casinei Române" din Clușiŭ sunt invitațĭ pe calea acésta a lua parte la *adunarea generală ordinară*, care se va ține la 28 Februarie st. n. 1900, Miercurĭ, órele 4 d. m.

In numele comitetului Casinei, ne credem datorĭ față cu interesele culturale și sociale ale românimei din Clușiŭ a ruga cu tótă insistența pe toțĭ d-nii membrii se se presinte la adunare și sĕ-șĭ dea concursul de a elibera acéstă societate din letargia în care a cădut din causa lipsei de zel a celor mai mulțĭ membri.

Din ședința comitetului „Casinei Române" dela 23 Ianuarie 1900.

Alesiu Popp, director. *Ioan Scurtu*, secretar.

Producțiuni și petrecerĭ.

In *Maerĭ* (Alba-Iulia) Curatoratul bisericei gr. cat. va aranja o petrecere cu joc Mercurĭ în 14 Februarie n. c. în salele școlei gr. cat. Intrarea de persónă 40 cr. de familiă à 3 persóne 80 cr., peste 3 persóne 1 fl. Venitul întreg e destinat pentru renovarea unui clopot la biserica gr. cat. din Maerĭ.

Suprasolvirile, carĭ se vor chita cu mulțămită, sunt a-se trimite la adresa d-lui *Nonus Poruțiu*, oficial. Publicul participant e rugat a-se provedé cu mâncare; de beutură bună se îngrijesce comitetul.

*

Corul român din *Deliblata* în Panciova a arangiat în 11 Febr. n. c. deodată cu sfințirea Capelei romane gr. or. un concert împreunat cu piesă teatrală, al cărei venit a fost destinat pentru parochia gr. ort. rom. din Panciova.

NECROLOG. **Iuliu Pipoș**, doctorând în dreptul și vice-notar la tribunalul din Sibiiu, fiiul d-lui Petru Pipoș, jude de tablă în pensiune, a rĕposat în 11 Febr. n. c. abia în anul al 27-lea al vieții.

— **Ioan Predovicĭ**, subjude reg., a decedat în etate de 37 de anĭ la Nyárád-Szereda. Îl jălesce întristatul sĕu frate Aurel și sora sa Elisaveta măr. Oprișor din Ocna Sibiiului.

Dumnedeu sĕ-i odihnéscă în pace!

ULTIME SCIRI.

Londra, 12 Februarie. Scirĭ sosite din *Durban* asigură, că Burii sunt atât de încuragiațĭ acum după ce a treia-óră au respins pe Buller, încât *Joubert* a decis sĕ ia ofensiva contra Englesilor. Joubert a și început operațiunile sale cu 6000 de ómenĭ. Burii înaintéză c'o estra-ordinară iuțélă și nu e cine sĕ le stea în cale. Atacul în partea sudică a râului Tugela s'a început dejĭ.

Din *Ladysmith* sosesc scirĭ desperate. Burii au instalat tunurĭ nouĕ în partea sudică a orașului. Speranțele la o liberare a orașului sunt zădărnicite. „Times" scrie, că Englesii trebue sĕ se aștepte acum la căderea Ladysmithului.

Londra, 12 Februarie. Guvernul anunță oficios, că *Roberts* a plecat cu 35,000 *sĕ libereze Kimberley.*

Bruxella, 12 Februarie. In lupta de Miercurĭ. Burii au luat dela Englesĭ 8 tunurĭ.

Literatură.

Suspin și zimbire. Sub titul acesta a apărut în editura tipografiei d-lui Todoran din Gherla o carte de poesii și prosă, scrisă de d-l *Antoniu Pop.* Se póte procura și dela tip. „A. Mureșianu". Prețul 40 cr. (cu posta 43.)

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

„CRIȘANA” societate de economii și credit în BRAD

CONVOCARE

Membrii societății de economii și credit „CRIȘANA“ sunt invitați la a

IX-a Adunare generală ordinară,

ce se va ținé în **18 Martie st. n. a. c. la 2 ore** p. m. în localitatea societății în BRAD.

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Constatarea împlinirii prescriselor din §§ 50 și 76 ai statutelor.
4. Raportul direcțiunii și al comisiunii de supraveghiere pe 1899.
5. Deciderea asupra compturilor anuale și a distribuirii profitului curat.
6. Salariile oficialilor pe periodul 1900—1902.
7. Staverirea tantiemelor pe noul period.
8. Alegerea directorului și a celorlalți oficialĭ pe period. 1900—1902
9. Alegerea alor 2 bărbați de încredere și 2 secretarĭ pe un an.
10. Alegerea alor 11 membrii în consiliul administrativ pe un period de 3 anĭ.
11. Alegerea comisiunii de supraveghiere.
12. Infințarea postului de al doilea comptabil.
13. Aprobarea de împrumuturĭ preste 2000 coróne.
14. Inchiderea adunării.

In lipsa membrilor receruțĭ de peste jumĕtate din părțile fundamentale adunarea în sensul § lui 51 se va ținea în 25 Martie st. n. la locul și timpul indicat.

Membrii p. t. Iua parte în persónă sau prin plenipotentiații lor în sensul § lui 52 din statute.

Numĕrul membrilor înscrișĭ cu 31 Decembrie 1899 a fost 115 cu 464 părți fundamentale à 50 fl. = 23.200 fl.

BRAD, 4 Februarie 1900.

Vasiliu Damian m. p., director — **Dr. Ioan Radu** m. p., secretar.

Active — Vagyon. Contul Bilanțului --- Mérleg számla Pasive — Teher.

Active — Vagyon	florinĭ	cr.	Coróne	fi.
Cassa în numĕrar. — Készpénz	9642	12	19284	24
Cambii escomptate. — Leszámitolt váltok	240085	13	480070	26
Imprumuturĭ pe obligațiunĭ — Kotvény kölcsön	49294	20	98588	40
Imprumut hipotecar. — Jelzálog-kölcsön	15039	50	30079	—
Mobiliar. — Felszerelés fl. 454.81 — cor. 909.62 după amort. de 10% — 10% törlesztés után „ 45.48 — „ 90 96	409	33	818	66
Depunerĭ la Z. — Z-nél takarek-betét	1500	—	3000	—
Interese restante. — Hátralékos-kamatok	8126	62	16253	24
Anticipațiunĭ. — Előlegek	300	—	600	—
	324346	90	648693	80

Pasive — Teher	florinĭ	cr.	Coróne	fi.
Capital social. — Részvénytőke	23200	—	46400	—
Depunerĭ spre fructificare. — Takarékbetétek	259148	59	518297	18
Dividende neridicate. — Fel nem vett osztalék	144	—	288	—
Fondul de reservă. — Tartalékalap	25975	99	51951	98
Interese anticipate. — Átmeneti kamatok	4124	36	8248	72
Profit transpus din 1898. — Áthozott nyereség 1898-ra fl. 1924.96 — cor. 3849.92 Profit curat. — Tiszta nyereség „ 9829.00 — „ 19658.00	11753	96	23507	92
	324346	90	648693	80

BRAD, la 31 Decembrie 1899.

Vasiliu Damian m. p., director. — *Ioan Rusu m. p.*, cassar. — *Stefan Albu m. p.*, controlor. — *Petru Rimbaș m. p.*, comptabil.

Consiliul administrativ:

Vasiliu Damian m. p. președinte. *Aron Fejer m. p.* *Dionisiu Sida m. p.*, *Toma Oțel m. p.*, *Nicolau Obedeu m. p.*, *Vasile Boneu m. p.*, *Dr. Pavel Oprișa m. p.*, *Nicolae Bedea m. p.*, *George Impĕrat m. p.*, *Ioan Roman m. p.*, *Ioan Câmpian m. p.* *Ioan Cutean m. p.*

Subsemnata comisiune de supraveghiere am examinat Contul bilanțului și confrontându-l cu registrele principale și auxiliare le-am aflat în consonanță și exact.

Alólirt felügyelő bizottság a Mérleg-Számlát megvizsgálta és összehasonlitván azt a fő- és segédkönyvekkel, megegyezőnek és helyesnek találta.

Teodor Pop m. p. *Petru Gligor m. p.* *Simeon Băcillă m. p.*

Eșite — Kiadások. Contul Profitului și al Perderilor. --- Nyereség- és veszteség-szzámla Intrate. — Bevételék.

Eșite — Kiadások	florinĭ	cr.	Coróne	fi.
Interese de depunerĭ. — Betéti kamatok	13924	26	27848	52
Interese de reescompt. — Viszleszámitolási kamatok.	384	94	769	88
Salarii. — Fizetések	2950	—	5900	—
Chirie. — Lakbér	200	—	400	—
Competințe de timbre. — Bélyegilleték	25	30	50	60
Spese diverse. — Különféle kiadások	626	33	1252	60
Marce de presență. — Jelenléti dijak	657	—	1314	—
Amortisațiune de mobiliar. — Felszerelési törlesztés	45	48	90	96
Contribuțiune erarială. — Kincstári adó fl. 1497.28 — cor. 2994.56 Contribuțiune comunală. — Községi adó „ 274.52 — „ 549.24 Contribuțiune de 10% — Betétek utáni adó 10% „ 1392.43 — „ 2784.86	3164	33	6328	66
Profit transpus din 1897 — 1897. évről áthozott nyereség „ 1924.96 — „ 3849.92 Profit curat. — Tiszta nyereség „ 9829.00 — „ 19658.00	11753	96	23507	92
	33731	60	67463	20

Intrate — Bevételék	florinĭ	cr.	Coróne	fi.
Interese. — Kamatok	25278	19	50556	38
Provisiunĭ. — Dijjak	3947	75	7895	50
Diverse. — Különfélék	2579	70	5159	4'
Taxe de înscriere. — Beiratási dij	1	—	2	—
Profit transpus din 1898. — 1898. évről áthozott nyereség	1924	96	3849	92
	33731	60	67463	20

Brad, la 30 Decembre 1899.

Vasiliu Demian m. p., director. — *Ioan Rusu m. p.*, cassar. — *Stefan Albu m. p.*, controlor. — *Dr Petru Rimbaș m. p.*, comptabil.

Consiliul administrativ:

Vasiliu Damian m. p., președinte. *Aron Feier m. p.*, *Dionisie Sida m. p.*, *Nicolau Obedeu m. p.*, *Vasilie Boneu m. p.*, *Dr. Pavel Oprișa m. p.*, *Nicolae Bedea m. p.*, *Toma Oțel m. p.*, *George Impĕrat m. p.*, *Ioan Roman m. p.*, *Ioan Cutean m. p.*,

Subsemnata comisiune de supraveghiere am examinat conturile Profitului și Perderilor și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare le-am aflat în consonanță și exacte.

Alólirt felügyelő bizottság a Nyereség- és Veszteség-Számlát megvizsgálta és összehasonlitván, azt a fő- és mellékkönyvekkel, megegyezőnek és helyesnek találta.

Teodor Pop m. p., *Petru Gligor m. p.*, *Simeon Băcillă m. p.*

Cursul la burza din Viena.

Din 12 Februarie 1900.

Renta ung. de aur 4%	98.75
Renta de corone ung. 4%	94.25
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	100.75
Impr. căil. fer. ung. in argint 4½%	99.70
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis	99 40
Bonurĭ rurale ungare 4%	93.50
Bonurĭ rurale croate-slavone	94.—
Impr. ung. cu premii	161 .75
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	141.—
Renta de argint austr.	100.—
Renta de hârtie austr.	99.95
Renta de aur austr.	99.15
Losurĭ din 1860	137.35
Acții de-ale Băncei austro-ungară	126.90
Acții de-ale Băncei ung. de credit	188 76
Acții de-ale Băncei austr. de credit	237 50
Napoleondorĭ	19 25
Mărcĭ imperiale germane	118.10
London vista	242.20
Paris vista	96.20
Rente de coróne austr. 4%	99.70
Note italiene	89.85

Cursul pieței Brașov.

Din 13 Februarie 1900.

Bancnote rom.	Cump.	18.70	Vênd.	18.76
Argint român.	Cump.	18.40	Vênd.	18.50
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.10	Vênd.	19.20
Galbenĭ	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump.	2.54	Vênd.	2 55
Mărcĭ germane	Cump.	117.80	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	21.40	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		202.—	Vênd	203.—

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.